

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Τ Α Κ Α Λ Α Ν Δ Α

Εἰς τὸ λαϊκὸν μηνολόγιον τῶν Ἀθηνῶν ὁ μὴν τοῦ διπροσώπου τῆς Ρωμαϊκῆς πολιτικῆς θεοῦ Ἰανὺς ὀνομάζεται Καλαντάρης, χωρὶς νὰ παύσῃ ν' ἀκούεται καὶ τὸ Γεννάρης (μὲ δύο νῖ). Προῆλθε τοῦτο ἀπὸ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἀναδρομικῶς· Προῆλθεν ἀπὸ τὸ γεννοβόλημα τῶν προβάτων—τῶν ἀμνῶν τοῦ Θεοῦ· Προῆλθεν ἀπὸ τὴν Γένναν τῆς Κολάσεως εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς φαίνεται, κατοικοῦν καὶ αἱ Μοῖραι, προκειμένου δὲ νὰ μεταβῇ ἐκεῖ ὁ Καλαντάρης—ἐπὶ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ—δέχεται τὴν παρακλητικὴν παραγγελίαν τῆς κόρης, ὅπως συνεννοηθῇ μὲ τὴν Μοῖραν τῆς διὰ τὴς στείλῃ ἕνα καλὸν σύζυγον ὅς εἶνε καὶ παῖς·

Τοῦτο ρητῶς διατυπῶται εἰς τὴν θρυλικῆς ἀπλοϊκότητος καὶ λαογραφικῆς σπουδαιότητος προσφώνησιν τῆς κόρης πρὸς τὸν Καλαντάρην, τὴν ὁποίαν ἀπαγγέλλει ἀνοίγουσα τοῦ «Βοργιά τὸ παραθύρι» τὰ μεσάνυχτα τῆς Παραμονῆς, ὡς εἶχμεν τὴν τύχην νὰ περισώσωμεν.

Ἡ Γεννὴ Καλαντάρη καὶ καλὰ καλαντιοῦνς!
Εἰς τὴν Γεννα ποὺ θὰ πῆς καὶ κεῖ ποὺ θὰ γυρίσῃς
Εἰς τὴν Μοῖραν τῶν Μοιρῶν καὶ ἡ δική μου ἢ
[Μοῖρα...]

Ὡστε καὶ διὰ λόγους φιλαυτίας ἀκόμα κηρυττόμεθα ὑπὲρ τῆς ἀπὸ τῆς Γέννης παραγωγῆς τοῦ Ἑλληνοβραϊκοῦ καὶ ὄχι Ρωμαϊκοῦ πλέον Γεννάρη.

Ἡ ὑπαρξὶς ὅμως τοῦ Καλαντάρη καὶ τῶν Καλάντων εἰς τὴν Ἑλλάδα δημιουργεῖ κάποιαν δυσπιστίαν πρὸς τὴν ἱστορικὴν καὶ παροιμιώδη φράσιν περὶ τῆς παραπομπῆς παντὸς πράγματος, τὸ ὁποῖον εἶνε προωρισμένον νὰ μὴ συντελεσθῇ, «εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Καλάντας».

Ἡ δυσπιστία εἶνε ἀδικος, ὡς θὰ πεισθῶμεν ἐκ τῆς δι' ὀλίγων λέξεων ἀσχολίας, ἡμῶν ἐνταῦθα περὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου καὶ μηνολογίου.

Πρὸ τούτου ὅμως ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἐνῷ αἱ Ρωμαϊκαὶ Καλάνται—αἱ ἀρχαὶ ἐκάστου μηνὸς—περιορίσθησαν μόνον εἰς τὴν γλωσσικὴν λαϊκὴν ἐμφάνισιν τοῦ Καλαντάρη ἡμῶν, ὡς ἀρχικοῦ τοῦ Ρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου καὶ τῶν Ρωμαιοβυζαντινῶν Ἰνδικτιώνων, εἰς ἅλ' οὐ οἱ ὅροι, προκειμένου περὶ τῶν παιδικῶν εὐχετηρίων ἁμαρτιῶν, ἐγενικεύθησαν, καὶ ὅλα τὰ τοιαῦτα ἅσματα ἀποκαλοῦνται κατ' ἐπέκτασιν διὰ τοῦ γενικοῦ ὀνόματος «καλάντα».

Καὶ δὲν δύναται μὲν νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ ἑορτασμός τῆς πρωτῆς τοῦ Καλαντάρη ὡς θρυλικὴ ἀπήχης τοῦ ἐπιβληθέντος Ρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου καὶ τῆς φορολογικῆς δεκαπενταετίας τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, τῆς Ἰνδικτου δηλοδῆ, ἡ ὁποία Ἑλληνιστὶ ἐμφανίζεται ὡς νύμφης καὶ ἐπινύμφης, χρησιμεύει ὅμως ὡς ἀρχὴ σειρᾶς ὅλης ἑορτασμῶν τῆς πρωτομηνίας τοῦ Κλαυδίου (Φεβρουαρίου), τοῦ Βλαστάρη (Μάρτη), τοῦ Λουλουδᾶ (Ἀπρίλη), τοῦ Καρπεροῦ (Μάη), τοῦ Θεριστῆ (Ἰούνη), τοῦ Ἀλωνάρη (Ἰούλη), τοῦ Δρυμάρη (Αὐγουστον), τοῦ Τρυγητῆ (Σεπτέμβριον), τοῦ Σποράρη (Νοέμβριον) καὶ τοῦ Ἀντριά (Δεκέμβριον).

Καὶ διὰ τὸν Οκτώβριον ἴπποτε;

Ὁ Τραγοδιστὴς αὐτὸς ἐορτάζεται τὴν 26ην καὶ ὄχι τὴν πρώτην. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ἔχει καὶ τὸ λαϊκὸν ὄνομα Ἀη-Δημητρίτης—ὅπως καὶ ὁ Ἀπρίλης τὸ Ἀη-Γεωργίτης.—Καὶ τοῦτο διότι κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν «ἀνοίγαν τὰ νέα κρασιά».

«Ἀπὸ στουπὶ» ἐλέγετο τὸ ἄνοιγμα αὐτὸ ἀλλὰ καὶ «στουπὶ ἐγίνοντοσαν ἀπ' τὸ μεθύσι». Καὶ μόνον ἡ γρητὰ τοῦ σπιτιοῦ ἐκείνῃ πού ἔβαζε κρασιά, ἀφοῦ τὸ ἐτσουζε καὶ αὐτὴ λιγάκι καὶ ἀκτινοβολοῦσε τὰς εὐχὰς τῆς—τὸ δεξιὸν τῆς μάγουλο ἐκοκκίνισεν—ἀνέβαινε ὕστερα σὲ ἕνα σκαμνὶ καὶ ἐκρεμοῦσεν εἰς τὸ ἀνώφλι τὴν θαλίαν, κλάδον δηλαδὴ ἐλαίας.

Καὶ τώρα ἡμποροῦμεν νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν ὑπόσχασιν μας διὰ τὸ Ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον, καθόσον μάλιστα συνδέεται τοῦτο καὶ μὲ μίαν σελίδα τοῦ βίου τοῦ Μεγάλου μας Αὐτοκράτορος· τοῦ Παλαιολόγου.

Ἡ ἐννοία ἐνιαίου Κράτους δὲν ὑπῆρχεν εἰς τοὺς Ἕλληνας· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἐχθρὸς τῆς αὐτοτελείας των, κυρίως εἰς τὰς Ἀθήνας.

Οἱ Ἕλληνες ἤρχοντο εἰς τὴν ἐν γενναίᾳ γραμμαίᾳ θερησκευτικῇ των ἐνότητι καὶ εἰς τὴν θεοποίησιν τῆς Ἐλευθερίας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ τῶν ὁποίων ὑπῆρχαν δημιουργοί, μεσῖται καὶ δαδῶται. Ὁ δὲ κατὰ τῆς βαρβαρότητος καὶ ὑπὲρ τῆς θερησκείας ἀγῶν δὲν ἔπαυσε καθ' ἅπασαν τὴν

σειρὰν τῶν Ἑλληνικῶν αἰώνων ὑψωθείς τέλος εἰς σύμβολον κατὰ τὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821.

Εἶχον δὲ κατανοήσει καλῶς ὅτι ἡ μὲν ἐνότης τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων ἦτο ἀπαραίτητος πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ χειμάρρου τῆς βαρβαρότητος, ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ διαίρεσις εἰς μικρὰς ἐπικρατείας ἦτο πάλιν ἀπαραίτητος πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς προσοικιαζούσης ἰδιοφυίας εἰς τὰ γράμματα καὶ εἰς τὰς τέχνας.

Ἐνῷ λοιπὸν οἱ Ρωμαῖοι διὰ κοινὴν ἀφειρητρίαν πρὸς καταμέτρησιν τοῦ Χρόνου, διὰ τὸν λεγόμενον δηλ. χροματισμόν, εἶχον τὴν πρώτην τοῦ Ἰανουαρίου, οἱ Ἕλληνες, ἐν ἀφαντάσῳ κατὰ πόλεις ποικιλίᾳ, ἤρχοντο καὶ ἡρώδουν καὶ ἐν γένει ἐχαρακτήριζον τὰ ἔτη των· εἰς τὰς Ἀθήνας λ. χ. ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε ἐπώνυμον ἄρχοντα, εἰς τὴν Σπάρτην ἀπὸ τὸν Ἐφορον, εἰς τὸ Ἄργος ἀπὸ τὴν Ἰέρειαν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἥρας, ἀλλαχού πάλιν ἀπὸ στρατηγούς, ἱερεῖς, ἄρχοντας, ἐν γένει, βασιλεῖς, πολεμάρχους, πρυτάνεις, κόσμους κ. λ.

Τοῦτο δὲ ἡνάγκαζε τοὺς δυστυχημένους ἱστοριογράφους νὰ καθορίζωσι τὰ διάφορα γεγονότα κατὰ τὰς φυσικὰς τοῦ ἔτους ἐποχὰς, ἀπὸ σημαντικῆς τιнос καὶ γενικῆς φήμης πράξεως καὶ ἄλλα ἄλλως.

Καὶ ἐδόθη μὲν εἰς τὰς Ὀλυμπιάδας κατὰ τὴν ἐμφανὴ ἀνάγκην σημασίᾳ χροματισμοῦ, ἀλλὰ πάλιν ἡ γενικεύσις δὲν ὑπῆρξεν οὔτε πλήρης οὔτε ἐπαρκῆς.

Οἱ Ρωμαῖοι λοιπὸν τοὺς δέκα των ἀρχικοὺς μῆνας ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ὁποίων κατόπιν, ὡς δέχονται, ἐγκατεστάθη ὁ Ἰανουάριος καὶ ἀφοῦ μετὰ περιπλανήσεως παρ' ὅλην τὴν κουτσάμαρα, κατάρθωσε ὁ Φεβρουάριος νὰ ταχθῇ δεῦτερος, ἐγίναν δὲ καὶ οἱ μῆνες δώδεκα καὶ ἀφοῦ ἐνεφανίσθησαν διάφοροι ἀποπειραὶ πρὸς συμβιβασμὸν τῶν ἀνωμάλων μεταξὺ Ἡλίου καὶ Σελήνης σχέσεων διὰ παρεμβολῶν πρὸς ἐξίσωσιν τῶν χρόνων τῆς Κυρίας πρὸς τὸν σύζυγόν τῆς, τῶν ὁποίων παρεμβολῶν τοὺς μυστικούς λογαριασμούς πρὸς ἐπαύξησιν τῆς χρησιμότητος καὶ τῆς ἰσχύος των ἐκράτουν τὰ μέλη τοῦ μόνου Συλλόγου ποὺ δὲν ἔχομεν· τοῦ Συλλόγου τῶν Ποντιφίκων, τέλος ἀπεπέμφθη κακὴ κακῶς ἡ Σελήνη καὶ ἐπεκράτησε τὸ Ἡλιακὸν σύστημα τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος καὶ τῶν Παλαιοημερολογιτῶν μας.

Μ' ὅλον δὲ τὸ δίκαιον ὁ Κοϊντίλιος τῆς ἀρχικῆς δεκαμηνίας ἐγένεν Ἰούλιος καὶ κατόπιν ὁ Σεπτίλιος ἐγένεν Αὐγουστός.

Καὶ οἱ μὲν Ρωμαῖοι καὶ ὅταν ἀκόμη οἱ δέκα των μῆνες ἔγιναν δώδεκα ἐξηκολούθουν, ὡς ὑπεδείχθη καὶ μὲ τοὺς ἀνωτέρω Πέμπτον καὶ Ἑκτον, νὰ τοὺς μετῴν ὡς 10, ἡμεῖς δὲ ἐν τῇ μεγαλόφυτι μας («βεβαία, βεβαία») ἐξακολουθοῦμεν Ὀκτώβριον μῆνα (Ὀκτώβριον) νὰ λέγωμεν τὸν δέκατον, Ἐννατον (Νοέμβριον) τὸν ἐνδέκατον καὶ Δεκέμβριον τὸν δωδέκατον! Ἐφ' ᾧ ἐνδείκνυται ἡ λογοτεχνικὴ δημιουργία κάποιου σχετικοῦ «ἐγκωμίου μωρίας».

Παρ' ὅλην ἐν τούτοις τὴν προσκόλλησιν εἰς τὸν Φεβρουάριον κατὰ τετραετίαν μίαν οὐράς (τῆς ὁποίας δὲν εἶχεν ἀνάγκην) εἰς ἀσφαλὲς καθοριθεῖ-

ΣΟΡΝΤΑΕΝΣ : Ὁ Πᾶν καὶ ἡ Σύριγξ

[Μουσείον Βρυξελλῶν]

ΖΟΡΝΤΑΕΝΣ: Ο βασιλεύς

Τὸ νὰ διακρίνεται ἕνας Φλαμανδὸς ζωγράφος μέσα εἰς τὴν παντοκρατορίαν τοῦ Ροῦμπενς καὶ τοῦ Βάν Ντύκ, εἶναι μιὰ ἀπόδειξις ὅτι εἶνε μέγας καλλιτέχνης. Μόνον νὰ ὑφίσταται ἀζημιώτως τὴν σύγκρισιν μὲ τοὺς δύο αὐτοὺς θαυματοποιούς τοῦ χρώματος καὶ τοῦ σχεδίου εἶνε ἕνας μέγας θρίαμβος. Πόσον μεγαλύτερος εἶνε αὐτὸς ὁ θρίαμβος, ὅταν ὑπάρχουν πολλοὶ καὶ θερμοὶ θαυμασταὶ τὸν Ζορντάενς, διατεινόμενος ὅτι ὑπερβάλλει τοὺς δύο μεγάλους διδασκάλους τῆς τέχνης καὶ ὅτι εἶνε ὁ τελειότερος καὶ ἐκφραστικώτερος ἀντιπρόσωπος τῆς Φλαμανδικῆς τέχνης, τῆς παταγώδους αὐτῆς μουσικῆς τῶν χρωμάτων καὶ τῶν γραμμῶν.

Καὶ ἂν τὸ ἐξετάσῃ κανεὶς μὲ προσοχὴν τὸ πρᾶγμα δὲν θὰ τὸ εὖρη ὑπερβολικὸν χωρὶς ἐννοεῖται αὐτὸ νὰ καταβιάσῃ οὔτε κατὰ χιλιόστον τὸ ὑψηλὸν βᾶθρον τοῦ Ροῦμπενς καὶ τοῦ Βάν Ντύκ.

Ἡ Φλαμανδικὴ ζωὴ τῆς χαρᾶς, τῆς καλοζωίας, τῶν συμποσίων, τῶν παννυχίων οἰνοποσιῶν, εἰς τὸ πλάσιον τῶν πολυτελῶν κατοικιῶν τῶν πλουσιῶν ἀσπῶν, τῶν καθάρων καὶ εὐπρεπῶν χωρικῶν καλυβῶν, ἐκεῖ ποὺ ἀντηχεῖ κρυστάλλινον τὸ γέλιο τῶν ἀφράτων καὶ γαλακτοζυμμένων Φλαμανδίδων καὶ τῶν σπιβαρῶν καὶ καλοντυμένων νέων τῆς Βραβάνδης καὶ τῆς Οὐαλλωνίας, μέσα εἰς τοὺς καπνοὺς τῶν παραγεμισμένων πιπῶν καὶ τοὺς χαρμολύνους κωδονισμοὺς τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν σκευῶν, δὲν ἀπέδότη ἀπὸ κανένα μὲ περισσοτέραν ἀλήθειαν καὶ ζωὴν.

Τὴν ζωὴν αὐτὴν ἔζησε καὶ ὁ χαρούμενος καὶ Ὀλύμπιος ζωγράφος, ὁ λιγὰκι κακοαναθρεμμένος ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο περισσότερον ἀξιαγάπητος καὶ συμπαυῆς. Ἠγάπησε τὴν πολυτέλειαν τοῦ Ροῦμπενς, ἀλλὰ ἔως ἐκεῖ ποὺ θὰ τὸν ἡπόδιζε νὰ ξετινάξῃ εἰς τὰ ὕψη τὸ γέλιο τοῦ, τὸ θείον αὐτοῦ δῶρον τῶν ἀφελῶν καὶ τῶν ἐχόντων ἥσυχον τὴν συνείδησιν.

Ἀπὸ τὴν παλέττα τοῦ τρέχουν τὰ ζωηρὰ κόκ-

κὰ ὕπνε, γίνε ὁ θάνατος γιὰ μένα
νὰ μὴ ματαξυνῇσώ πιά.

Τὰ ἐντελῶς τελευταῖά του ποιήματα ('Ω! νὰ ὁ Διόνυσος 'Ω ἐγὼ ἡ χορεύτρια. 'Υμέναιος, 'Ιτσα.) δημοσιεύτηκαν τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1923, τεῦχος 773 τοῦ «Νουμᾶ». Μοῦ τὰ εἶχε στείλει μ' ἕνα γραμματάκι λιγόλογο, ποὺ λυπᾶμαι γιατί δὲν τὸ ἔχω πρόχειρο νὰ τὸ ἀναφέρω. Ἀπὸ κείνη τὴ χρονολογία δὲν ξαναφαίνεται πούθενά ἄλλο. Καλεῖ τὴν ἀγάπην τοῦ νὰ σκίσῃ σὰν τὸ πουλάκι γρήγορα τὸν αἰθέρα καὶ νὰ προφτάσῃ προτοῦ βραδιάσῃ ἡ μέρα.

Πεθαίνει ἕνας Ποιητὴς ἀξιόλογος, ἕνας νέος, ἄγνους Ποιητὴς, συνεχίζοντας τὴ μοῖρα τῶν διανοητικῶν ἀνθρώπων ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα.

Ὁ φίλος τοῦ κ. Πέτρος Τριαντάφυλλος, μὲ τὴν βοήθειαν μιᾶς εὐγενικῆς κόρης, ἀγαπημένης τοῦ Ποιητῆ, μαζεύει τὰ καλύτερα ποιήματα τοῦ Ραφτόπουλου σ' ἕναν τόμο ἀπὸ 150 σελίδες καὶ μὲ τίτλο ποὺ τοὺς ταιριάζει «Διαλεχτά» μᾶς τὰ ξαναφέρει στὴ ζωὴ ἕνα χρόνον μετὰ τὸ θάνατό του.

Ὁ δυστυχισμένος μου φίλος στάθηκε τοῦλάχιστον σ' αὐτὸ τυχερός. Ἐχοιμε ἤδη συγκεντρωμένο ὁ σημαντικώτερο μέρος ἀπὸ τὸ ἔργο του. Καὶ ἔξισι νὰ τὸ προσέξουμε. ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπὶ ἔξω καὶ διδάσκαλος τοῦ Ροῦμπενς.

Ὅ, τι ὅμως τὸν κάμνει περισσότερον γνωστὸν εἶνε, ὅτι ὁ Ζορντάενς τὸν μετεχειρίσθη ὡς μοντέλο εἰς πολλὰ τῶν ἔργων τοῦ διὰ τὰ παραστήσῃ τοὺς εὐθύμους διασκεδαστὰς τῆς Φλαμανδίας. Ὁ Ζορντάενς εἶνε ὁ πλέον ἀγαπημένος τοῦ μαθητῆς καὶ βραδύτερον ἔγινε καὶ ὁ γαμβρὸς τοῦ νυμφευόμενος τὴν ὡραίαν κόρην τοῦ Κατερίναν Βάν Νόορτ. Τὴν φυσιογνωμίαν τῆς τὴν γνωρίζομεν, διότι ὡς ζωγράφος πλειστάκις ἐξωγράφησε τὸς λευκὰς ῥοδίνας παρειὰς τῆς ὡραίας γυναικὸς τοῦ καὶ δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν ὡραίαν σύζυγον τοῦ Ροῦμπενς, τὴν περίφημον Ἐλένην Φουρμάν.

Ὁ Ζορντάενς βαρυνόμενος ἀπὸ τὰ καθήκοντα τοῦ οἰκογενειάρχου, δὲν ἔκαμε τὸ ταξίδιον εἰς Ἰταλίαν, τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο τότε ὡς ἀπαραίτητον διὰ τὴν μόρφωσιν ἑνὸς καλλιτέχνου. Δὲν παρέλειπεν ὅμως νὰ σπουδάζῃ τὰ ἔργα τῶν Ἰταλῶν διδασκάλων, ὅσα εὗρισκοντο εἰς τὰς Φλαμανδικὰς πινακοθήκας καὶ ἀντέγραψε πολλὰ τῶν ἔργων τοῦ Τιτσιανό, τοῦ Βερονέζε, τοῦ Καραβάντιο καὶ τοῦ Μπασσάνο, τοὺς ὁλοῖους ἐθαύμαζεν ἰδίαι ἐξῆς.

Ἡ πτωχία τοῦ ὅμως ὑπῆρξε πρόσκαιρος. Πολὺ γρήγορα ἡ δόξα καὶ ὁ πλοῦτος τὸν ἐπεσκέφθησαν, ἠγόρασε τὴν οἰκίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη, ὅπως καὶ τὸς παρακειμένας, καὶ ἔκτισε πολυτελὲς μέγαρον τοῦ ὁποῖου σάξονται δύο πλευραὶ καὶ ἡ αὐλή. Ἐκεῖ διήγε βίον εὐτυχὴ μὲ τὴν ὡραίαν σύζυγόν του καὶ τὰ τέκνα του. Αἱ παραγγελίαι ἐπιπτον βροχιδὸν καὶ ἡ Ἀκαδημία τοῦ Ἁγίου Λουκά τὸν προσέφερε τὴν Πρυτανείαν τῆς ἐκ νέου, διότι εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου ἀπέφυγε νὰ ἐγκαθιδρυθῇ Πρύτανης, καίτοι ἐκλεγείς ὁμοθυμῶς διότι δὲν εἶχε νὰ πληρώσῃ τὰ ἀπαιτούμενα ἔξοδα, τὰ ὁποῖα δὲν ἦσαν ὀλίγα τότε. Διότι κατ' ἐθῆμον ὁ Πρύτανης τῆς Ἀκαδημίας ἀνελάμβανε ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς διοικήσεως τοῦ σωματείου καὶ τὰ τυχόν προὔρχοντα χρεῖα.

Εἰς τὸ ἰδιόκτητον μέγαρόν του, τὸν Παράδεισον καὶ σήμερον ὀνομαζόμενον, ἐγγνώρισε τὴν δόξαν. Ὁ Ροῦμπενς ἀποθνήσκων ἀφήκεν ὑστὶ τὴν φωνὴν θαυμασμοῦ διὰ τὸν Ζορντάενς κηρύσσων αὐτόν, τὸν πρῶτον ζωγράφον τῆς Φλάνδρας.

Τότε ἦτο σχεδὸν πεντηκοντούτης καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀρχίζει τὸ κατράκυσμα. Τὸ πρῶτον ἦτο ἡ προσυλήτισίς του εἰς τὰ δόγματα τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἡ ὁποία τοῦ ἐστοίχισε καταδιώξεις καὶ δίκας διὰ αἰρετικότητα. Ἡ ὡραία τοῦ σύζυγος ἀποθνήσκει.

Καὶ μέσα εἰς τὰς προτεσταντικὰς τελείας, αἱ ὁποῖαι διεξήγοντο εἰς τὸ ἀνάκτορόν του, ἐκεῖνος σιγά-σιγά ἐφθινε κατὰ τὸν νοῦν ἰδίως καὶ δετὴ πανώλης κατὰ τὸ 1678 ἐθέρσε τὴν Ἀμβέρσαν, συνεπῆρε τὴν ἰδίαν νύκτα τὴν κόρην τοῦ Ἐλισσάβετ καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον ξεμώρητον πλέον καὶ εἰς τελείαν ἀναισθησίαν.

ΣΤΕΦ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΖΟΡΝΤΑΕΝΣ: Χωρικός Σάτυρος

[Μουσείον Βρυξελλῶν]